

Sommarbesök Kulturarv 2019
Kulturtisdag på Svensbyliden
Spelmansstämma i Boden

Redaktör'n

En annorlunda redaktionsruta kanske men jag vill gärna slå ett slag för Christina Edins bok "--Här uppe ser man ju hela Kiruna". Anledningen för min del är att jag var på plats denna händelserika vecka dock i Kalixfors men en kollega och jag tog oss till Svappavaara för tidernas kommande största nyhet.

Christina Edins bok berättar på en fint sätt sina upplevelser i svallvågorna när gruvstrejken bröt ut sett ur barnen Stina och Pentti horisont Hon besitter en stor detaljrikedom i sin text men även detaljerna i bilderna., tänker främst på dörrtrycket på stadshuset plus lite till. Boken finns på vår ordförandes bokförlag Ordfirman.

För min del blev sommaren med många besök hos hembygdsföreningarna som utifrån Kulturarv 2019 anordnat många aktiviteter och detta har utmynnat i många artiklar i denna tidning.

Vi ses och hörs till sommaren
Rolf

I detta nummer

Julhälsning och ordföranderutan	3
Spelmansstämman i Boden	4
Kulturarv 2019 hos föreningarna	5
Kulturtisdagar på Svensbylida	6
De som sökt och fått bidrag	9
Höstmötet i Korpikylä	10
Möte med Västerbottens hembygdsförbund	12

ÅRSRAPPORTEN OCH ÅRSAVGIFTEN SKALL VARA INSKICKAT SENAST 31 JANUARI

Ordinarie styrelseledamöter i Norrbottens Hembygdsförbund 2019/2020

Ordförande:	Karl Petersen, Luleå
V.ordförande:	Brith Fäldt, Svensbyn
Sekreterare:	Ann-Katrine Sämfors, Piteå.
Kassör:	Lars Lindberg, Luleå
Ledamot:	Rolf Johansson, Luleå, Redaktör Hembygd i norr
	Bertil Kero, Pajala
	Jan-Olof Hedström, Alvik-Långnäs
	Margaretha Lindh, Norrbottens museum, adj.

Redaktion och kontaktinfo

Hembygd i norr, Norrbottens hembygdsförbund, Box 266, 971 08 Luleå.
Plusgiro 437 29 91-2. Bankgiro 5835-1073. Tel vx 0920-24 35 00.

Redaktionskommitté: Rolf Johansson, Luleå, redaktör, Brith Fäldt, Svensbyn
samt Gabriella Lönnegren, Vuollerim

Material skickas till Rolf Johansson, roffen.johansson@telia.com.
Tel. 0920-22 15 71 eller 070-329 15 71.

ISSN: 2001-4694

Bild och text om inte annat anges: Rolf Johansson, redaktör

Ordföranden har ordet - Ett gott år i kulturarvets tecken

2019 har varit ett år i kulturarvets tecken. I ett stort projekt har Norrbottens Hembygdsförbund arbetat med vårt kulturarv. I vår tidning Hembygd i Norr under året har vi informerat om alla de aktiviteter som genomförts. När vi nu i årets sista tidning kan summera alla aktiviteter, är det bara att säga grattis

till hembygdsrörelsen i Norrbotten.

Projektet "Kulturarv 2019" har varit fantastiskt. Vi har nått ut till tusentals norrbottningar med vårt budskap. Vi vill tacka alla hembygdsföreningar som bidragit till resultatet, utan ert arbete i hembygdsföreningarna hade det inte blivit mycket gjort. Tack också till alla som samarbetat med oss kring kulturarvet, Region Norrbotten, Norrbottens museum, Norrbottens Föreningsarkiv, Studieförbundet

Vuxenskolan och Norrbottens Hushållningssällskap. Nästa år ska vi följa upp Kulturarv 2019 med att besöka förskolor och skolor i länet för att berätta om hur vi arbetar med vår historia och vårt kulturarv. Vi vill gärna att några av våra hembygdsföreningar i Norrbotten hjälper oss med detta. Mer om detta ber vi att få komma tillbaka till i början av 2020.

I denna tidning finns ett fint reportage från Swensbyljda. Denna hembygdsförening är en av de största och aktivaste i Norrbotten, med en omfattande verksamhet, inte minst under sommartiden. Som ni kan läsa i reportaget på sidan 6-8 besöks Swensbyljda varje år av flera tusen besökare, varav många är unga. Hembygdsrörelsen är en fin rörelse, oavsett hur stor eller liten hembygdsföreningen är, gör den alltid betydande insatser i vårt samhälle. En sådan viktig insats är att slå vakt om demokratin och vårt kulturarv, samt att hålla verksamheten öppen och välkomnande för alla.

Till sist vill styrelsen tacka för det år som gått och önska Er alla ett riktigt Gott Nytt Hembygdsår 2020!

Karl Petersen

*Från oss på
Norrbottens hembygdsförbund*

*God Jul och
Gott Nytt hembygdsår*

Spelmansstämma Boden

Råneskolans spelmanslag under ledning av Daniel Nyström

I samband med firande av Boden 100 år anordnade Boden-Överluleå hembygdsförening spelmansstämma på hembygdsområdet. Att spelmansstämman inte är något nytt för Bodens del då redan 1979 anordnades den första spelmansstämman med sjutton spelmän från Hälsingland. 1980 hölls spelmansstämmor i Gammelstad, Boden, Piteå och Laisvall idag bara i Gammelstad.

Programmet denna dag var späckat med musik och workshops men kanske det mest intressanta var nog Råneskolans spelmanslag under ledning av riksspelmannen Daniel Nyström på tvåradigt durspel.

Eller som en av eleverna sa:

— Fantastiskt roligt att ha en musiklärare som även är riksspelman och det motiverar oss att spela folkmusik och det ger gemenskap och samhörighet och sist men inte minst glädjen i att spela folkmusik.

Spelningar har dom redan gjort många och kan nämnas förutom Boden, spelmansstämman i Gammelstad och Råneå hembygdsförenings midsommarfirande.

Bagarstugan var bemannad av, närmast kameran Idun Backlund och Emma Backlund. Brödet såldes utanför Robgården.

Stämmokontoret var bemannat av ordförande K-E Johansson och Kaisa Olsson som sålde nothäften och guidade vidare spelmännen. Själva programverksamheten bestod av Bodens spelmän och Kulturskolan Boden. Kadriljdansare och Kadriljorkester under ledning av Bengt Martinsson. Dagens spelmansstämma avslutades med dans i Almska skolan med öppen spellista. Som sagt ett lyckat arrangemang av hembygdsföreningen.

Gallejaurdagarna

Gallejaur är en bland länets levande kulturmiljöer och där anordnas av tradition Gallejaurdagarna i mitten av augusti. Det är trädgårds- och hantverksdagar samt en utställning baserat på vad man kan göra av en björk till inkl. näverarbete och tickor. Hela området lever upp till aktiviteter, samtliga byggnader sjuder av liv och rörelse. Årets deltagarantal landade på ca 700 besökare Bilden till höger är från Anders-Larsgården på temat Tidsresan. Bilderna är tagna av Leif Björk.

Sågfors-Lillkorsträsk hembygdsförening

I Sågfors-Lillkorsträsk visades film om flottningen i Piteälven och berättarkväll med Forskarföreningen från Älvsbyn

Blåsmark hembygdsförening

Blåsmarks hembygdsförening anordnade berättarkväll och utställning samt traditionell julmarknad och sommarfest.

Matojärvi hembygdsförening

Matojärvi hembygdsförening anordnar sen många år tillbaka den traditionella fisketävlingen på sjön som lockar omkring 300 pimpelfiskare varje år. Själva hembygdsföreningen bildades 1991 och bland övriga aktiviteter som föreningen anordnar i byn kan nämnas grillfester, surströmmingsfester, midsommarfirande och majbrasa.

En underbar julidag på hembygdsområdet, barn springer och är nyfikna på aktiviteterna som finns runt omkring, en naturskön och avslappnande plats tycker redaktören.

Först en kort historisk tillbakablick kring Swensbylida. Här har funnits gårdar under mycket lång tid. Ursprungshemmanet "Pehrsgården" är från 1600-talet och huset har flyttats till platsen och kompletterats med de gårdshus som fanns en gång. Allt har renoverats och inretts utifrån gamla handlingar. Alla verksamheter längs ån och även alla byggnader är återskapade av föreningen.

Hembygdsföreningen har som målsättning att visa upp hur människorna levde och arbetade för hundra år sen och att den gamla kulturen inte får glömmas bort. Här finns bland annat kvarnar smedja, såg, slip, tvättbrygga och alla sysslor får man se och prova.

– Vi vill att historien ska komma till liv, säger ordföranden Brith Fäldt, allt vi gör baseras på självhushållets principer fast med en nutidstvist. Vi använder rundlogen som konsertlokal, samlingslokal och paltrestaurang och vårt café är öppet varje dag under sommaren. Vi bakar allt vårt fikabröd själva och vårt matbröd i bagarstugan och tar tillvara mjölken från de inlånade korna. Här ska det vara enkelt, generöst och trivsamt.

Varje tisdag i juli månad är det "Kulturtisdag". Då är ett 50-tal volontärer engagerade och bemannar alla "stationer", guidar och visar hur man arbetade förr. Då strömmar publiken till i mängder. Årets besöksantal landade på 7 500 varav 2 500 barn. Sommartid blir det många besökare och med en bra marknadsföring och gott samarbete med Piteå kommun har vi blivit ett av de allra viktigaste besöksmålen i kommunen.

Och en nöjd ordförande för hembygdsföreningen är Brith Fäldt som håller i trådarna dessa kulturdagar.

Matttvättning med såpa lockade många att prova på. Längst bak i bilden, det röda huset, finns den gamla siktkvarnen. Det gråa huset intill tvättbryggan är den gamla skvaltkvarnen - Hembygdsföreningen maler sitt eget mjöl i dessa kvarnan till tunnbrödsbakningen.

Britta Berglund i full fart vid vävstolen.

Stina Lundberg t.v. kardar ullen som Britta Lysholm spinner i spinnrocken till färdiga garnnystan.

Roland Öhman visade hur man med spånhyveln tillverkar takspån med vattenhjulet som kraftkälla.

Anneli Qvarnström bjöd på handgjorda delikatesser såsom tunnbröd och andra delikatesser.

Vid Svensbyån nedanför skvaltkvarn tvättades det mattor med såpa som man gjorde förr och barnen fick prova på det.

I rundlogen var det ganska självklart att servera ortens specialitet - pitepalt och kön var lång.

Smeden Andreas Lindgren höll smedjan igång och visade smedens arbete för intresserade barn och unga.

I sågverket visade man upp hur en stock blir plankor.

Nog är Swensbylida ett idylliskt hembygdsområde.

26 beviljade och genomförda kulturarvsaktivitet

Kulturarvsåret lider mot sitt slut och här nedan finns alla föreningar som sökt och erhållit stimulansbidrag. Nu skall även slutredovisningen skickas in till kansliet för sammanställning. Blankett bör ni ha fått för detta, om inte så kontakta kansliet eller redaktören så skickar vi.

En blygsam begäran från redaktören är om ni har bilder från er genomförda aktivitet och gärna lite text så kan jag lägga in detta i nästa nummer, epost-adress finns på sidan 2. Många reportage har publicerats under året.

Alvik-Långnäs hembygdsförening
Arvidsjaur hembygdsförening
Blåsmark hembygdsförening
Boden-Överluleå hembygdsförening
Edefors hembygdsförening
Föreningen Piteå museum
Gallejaur-Järvlia kulturbygdsförening
Korpikylä hembygdsförening
Leipijärvi – Pitkäljärvi hembygdsförening
Luleå hembygdsförening
Matojärvi hembygdsförening
Nederluleå hembygdsförening
Purnuvaara hembygdsförening

Pålbergets hembygdsförening
Pålänge hembygdsförening
Sattajärvi hembygdsförening
Suaningi intresseförening
Svensby hembygdsförening
Sågfors-Lillkorsträsk byaförening
Tväråns intresseförening
Vasikkavuoma ek-förening
Vittangi hembygdsförening
Vuollerims hembygdsförening
Ytterbyns hembygdsförening
Överkalix hembygdsförening
Övertorneå hembygdsförening

**Norrbottens hembygdsförbund
i samarbete med:**

Studieförbundet
Vuxenskolan

Hushållnings
sällskapet

Höstmötet i Korpikylä

Norrbottnens hembygdsförbund förlade sitt årliga höstmöte och denna gång blev det östra norrbottnens tur, nämligen hos Korpikyläs hembygdsförening.

Möteslokalen tillika hembygdsgården eller byastugan kallas har nyligen genomgått en omfattande renovering. Slutresultatet blev en ändamålsenlig och rymlig hembygdsgård med alla faciliteter som hör till.

Ett fyrtiotal medlemmar från hembygdsföreningarna och ett tjugotal kom med buss som förbundet ordnat för de föreningar från kusten som fick möjlighet att delta. Men dessvärre blev det en förskjutning i programmet då bussen var 45 min sen, men det hämtades in under dagens möte.

Hembygdsföreningen med ordföranden Pia Hulkoff i spetsen hälsade oss välkomna. Presentationen av Korpikylä och håvfisket gjordes av Per Grape som tidigare varit ordförande, idag v ordförande. Per gick igenom hela byns historia och som fördjupning fick mötesdeltagarna boken om Korpikylä 1498–1997 som en liten hemläxa. Pia berättade om jordbruket i allmänhet och i synnerhet Hulkoffgården och Butiken på landet.

Föreningens kulturarbete tillsammans med övriga byaföreningar restaurera och återställa gamla stigar och kärrvägar men även vintervägar. Tanken med detta projekt är att utveckla vandrings- cykel och ridvägar och skapa företagande tillsammans i byn där man idag har ett gott samarbete tillsammans i bygården som central punkt.

En utsökt lunchen intogs i den gemytliga restaurangen i anslutning till Butiken på landet där det serverades Wallenbergare och kisseli, en tornedalsk/finsk bärefterätt. Efter lunchen blev det en presentation av Norrbottens museums årsbok på temat Arkeologi och forskaren Kjell-Åke Aronson från Jokkmokks museum berättade om sitt bidrag i årsboken som handlar om sociala förändringar i samernas samhälle under yngre järnålder och medeltid.

Avslutningsvis tackade ordföranden Pia Hulkoff och hembygdsförbundets ordförande Karl Petersen för att vi kunde ha vårt höstmöte intill Torneälvens strand.

Kustens hembygdsföreningar kom med buss.

Ankomstfika i den rymliga möteslokalen.

Från Åtte samemuseum kom Kjell-Åke Aronsson som forskar kring den samiska arkeologin.

I det nyrenoverade köket jobbade fr.v Marianne Oja och Anna-Lena Iivari.

Två ordföranden - Pia Hulkoff och Karl Petersen.

A yellow circular logo with a laurel wreath border. Inside the circle is a white house icon with a star above it. Below the house, the text "SÄKER FÖRENINGSGÅRD" is written in white. The logo is held by two hands. Below the logo, the following text is displayed: "Skydda kulturarvet! Gå webbutbildning eller studiecirkel. Få självriskcheck värde 9 300 kr. Läs mer och anmäl er på sakerforeningsgard.se".

Kontakta oss gärna före besök:
Telefon: 0920-719 45, 0920-24 35 80
E-post: arkivcentrum@norrbotten.se

Möte med Västerbottens hembygdsförbund

Norr- och Västerbottens hembygdsförbund samlade. Fr.v sittande: Ann-Katrin Sämfors, Brith Fäldt, Annchristine Lundström, Jan-Olof Hedström, Lars Lindberg. Stående: Roland Lindberg, Sven-Olov Edvinsson, Karl Petersen, Bo Nilsson, Ulla-Britt Hultmar samt Gabriella Lönngren.

En gång om året brukar länsförbunden träffas för utbyte av erfarenheter av varandra. I år samlades vi på Medlefors folkhögskola i Skellefteå. Norrbottens hembygdsförbund redovisade vårt projekt Kulturarv 2019 och det stora intresse som fanns ute bland hembygdsföreningarna. En annan sak var just kommunikationsfrågorna som kom upp till diskussion, det

kanske inte räcker att bara satsa på digitala plattformar. Västerbottens hembygdsförbund har som projekt just detta med demokrati och dess användning i det dagliga livet. Hembygdsrörelsen är en god representant att förverkliga den demokratiska tanken. Nästa år står Norrbottens hembygdsförbund som värd.

Här blir årsmötet den 9 maj 2020